



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

167. An Curialis, qui ut facilius dispensationem impetret, mutat narrationis substantiam, incurrat excommunicationem? Ex part. 8. tractatu 3. resolution. 68.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

net excommunicatus. Ita ille, qui in glossa littera R, citat motum Pij V. Cardinalis, Gigantem, & Nauarrum.

3. Sed, vt verum fatear, hoc omnino negandum est, quia motus Pij V. nullam imponit excommunicationem, sed solum decernit; vt pena calunitatis plebantur; & ita docet Sanchez lib. 8. disputat. 21. num. 18. cui adde Merollam tom. 2. disputat. 4. cap. 6. num. 397.

4. Notandum est tamen hic obiter non esse tenendum quod docet Barthol. Soc. consil. 270. Consideratis, ad finem vol. 2. nempe quando subreptio non commissa est ab eo, cui rescriptum impetratur, quia veritatem narravit; sed ab alio, vt à Curiali, vel sollicitatore, qui vel falsum expressit, vel veritatem sibi propositam contigit; ignorantiam partis impetrantis excusare, ne rescriptum sit subreptitium Et refert Rotam dixisse, sic dictum esse ab Urbano Papam in beneficalibus. Et ait iura loquentia in beneficalibus extendi à Doctores ad alias Principis gratias. Idem sustinet Felinus cap. super literis, num. 7. versic. demum circa predicta, de rescriptis. Ceterum hoc non est tenendum, quia intentio concedentis deficit quoties est subreptio circa causam finalem; æquè procedit, quando ipsemet impetrans commisit generaliter subreptionem, vel alius eo inficio. Idem probatur ex cap. si motu proprio, de prebend. in 6. ibi, secus si ad petitionem illius, vel alterius pro eo oblatum.

RESOL CLXVIII.

An beneficium titulus reuoluetur per regulam Cancellaria de trienniali possessione, aut aliam prescriptionem, non obstante pena inhabilitatis, aut priuationis imposta pro uiso, nec alia opus sit dispensatione, aut tituli habilitatione?

Et quid de possidente beneficium pacifice per triennium, sed mala fide, vel si quis simoniace sit institutus in beneficium, per ignorantiam?

Et an pensio non reuoluetur per regulam de trienniali?

Et an obligatio restituendi fructus, v. g. beneficiorum non tollatur per regulam de trienniali?

Et aliqua alia circa supradicta decernit, & explanantur. Ex part. 7. tractat. 10. & Misc. 1. Resol. 26.

Sub. doctrina que in hoc, & duobus seqq. docetur in Ref. seq. §. vlt. ex in Ref. 1. post. seq. à principio vsque ad §. Quæro secundo. & ibi in §. penult. & vlt. in Ref. 2. post. seq. à §. Quæro secundo. vsq. §. Quæro tertio.

§. 1. Casus est satis practicabilis, & de illo ego sæpius interrogatus fui, & affirmatiuè respondi cum P. Thefauro in Praxi de penis part. 1. cap. 30. quæst. 3. vbi docet inhabilem ex pena, vel irregularitate ad beneficium obtinendum & non ex conditione personæ, vt sunt mere laici, si bona fide obtineat à legitimo Collatore beneficium trienniali pacifica possessione tutum esse, & titulum renouandi: excepta inhabilitate ex simonia scienter contracta, vel ex violenta intrusione, vel quando Beneficium esset reseruatum reseruacione clausa in iure communi; quia hos solos casus regula excipit; ita tenet quoad inhabiles, quæ quidem intelligenda sunt vbicumque non adsit clausula derogatoria huius regulæ.

2. Sed pro elucidatione huius Quæstionis non deseram hic apponere ea, quæ circa illam obseruat nouissimè doctus P. Dicastillus de iust. lib. 2. tract. 1. disputat. 1. dub. 12. num. 249. & seq. vbi sic asserit. Illud etiam est maxime aduertendum, tanquam speciale per regulam Cancellariæ, de trienniali possess. Quod, si quis beneficium Ecclesiasticum, triennij, spatio pacificè possideat, sine in gressu simoniaco,

ius in eo acquirat, quod certum est in ordine ad actorem; seu peritorem quicumque, vt cum tali exceptione expellere possit.

3. Controuersia tamen est inter Doctores, an etiam locum habeat absolute, vt beneficij Ecclesiastici dominus efficiatur absque eo quod teneatur alium titulum exhibere. Couarr. Regula Professor. part. 2. §. 10. num. 10. Molina. disputat. 70. cum glossa in cap. coniungit. de dolo & contumacia. Negant ex regula i. iuris in 6. quod Beneficium Ecclesiasticum non potest licitè sine institutione Canonica obtineri; hæc tamen auctoritas non conuincit, cum responderi possit eam regulam veram esse iure ordinario, seculis extraordinario remedio vsucapionis. Idem contrariam affirmantem scilicet partem tenet Nauarrus lib. 3. Consistorium, consil. 3. de prebend. lib. 1. consil. 8. num. 2. de reuenn. edit. 2. Sa verb. beneficium num. 14. Less. cap. 6. dubit. 10. in fine. Et cap. 3. §. dubit. 2. §. num. 1. 40. Nicol. Garz. tract. de beneficiis; part. 8. cap. num. 15. Rebuff. tractat. de Pacifico possess. num. 241. Sanchez lib. 7. Moral. cap. 29. num. 89. qui tres posteriores, & aliqui alij recentiores resoluunt, si aliquis simoniace institutus fuit per ignorantiam v. g. quando Pater pro filio ignorante numerauit pecuniam; prædesse regulam triennalem possessori cum bona fide, & eiusmodi titulo colorato, neque alia opus sit dispensatione, aut tituli habilitatione.

4. Omnino tamen displicet, quod Nauarrus ait citato consil. 8. & Sa cit. num. 14. triennio possidentem beneficium pacifice, etiam si mala fide, fieri eius dominum, cuius rei veritatem non assequor (quamvis cum prædictis Doctores sentiant alij) nam ad acquirendam vim titulo prescriptionis, requiritur bona fides. Non me latet aliqua esse argumenta, quibus id sibi videantur probare. Primò, quia per regulam Cancellariæ aliquid de nouo inducitur ultra ius commune; sed nihil operaretur, nec de nouo induceret, si requireretur bona fides. Secundò, quia regula tantum petit titulum coloratum: & duos excipit, scilicet, Simoniacum, & intrusum in beneficium vacans apud sedem. Tertio, quia in temporalibus, in negotio prescriptionis agitur de maiori præiudicio, cum per prescriptionem verum ius, & dominium acquiratur. Idem mirum non est quod requiratur bona fides. Per hanc verò Regulam Cancellariæ tantum acquiritur possessio ad vitam possidentis duratura. Ita Ludouicus Gomez regula de Trienniali, quæst. 4. qui testatur bis in Rota sic esse decisiuè, atque hanc exceptionem de possessione triennij mala fide reddere tutum etiam in foro conscientie possidentem; quia Papa ad vitandas lites, & scrupulos hoc potuit facere; imò & dare verum ius, & dominium propter plenissimam in beneficalibus potestatem, quam habet; in quo videtur consentire Couarruias n. illo 10. quamuis dicat non reddere tutum in conscientia.

5. Verius tamen est (vt dicebam) requiri bonam fidem nec est credibile Papam fauere peccanti malæ fidei possessori; deinde generalis illa regula iuris cap. Professor. de Regulis iuris. in 6. scilicet malæ fidei possessorem nullo tempore præscribere, etiam in spiritualibus locum habet, vt rectè Gloss. cap. coniungit. de dolo. Dicastillus loc. citato.

6. Notandum est tamen hic obiter, Primò, quod pensio non reuoluetur per regulam de trienniali, quia regula loquitur de beneficiis propriè dictis, quæ collatione, presentatione, vel institutione obtinentur, vt Gomez super reg. de trienniali quæst. 4. & ita de pensionibus concludunt Gomez ibi, quæst. 50. Rebuff. de pacific. possess. num. 91. Sanchez opusc. lib. 2. cap. 1. dub. 29. n. 12.

7. Notandum

Sub. doctrina in hoc, & duobus seqq. docetur in Ref. seq. §. vlt. ex in Ref. 1. post. seq. à principio vsque ad §. Quæro secundo. & ibi in §. penult. & vlt. in Ref. 2. post. seq. à §. Quæro secundo. vsq. §. Quæro tertio.